

Politiets sikkerhetstjenestes ugraderte trusselvurdering 2005

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) utarbeider ved hvert årsskifte en gradert trusselvurdering for det kommende året. Den graderte trusselvurderingen oversendes Justisdepartementet. Dette er et ugradert utdrag av trusselvurderingen for året 2005.

1. Innledning

Politiets sikkerhetstjenestes trusselvurdering har tjenestens lovpålagte oppgaver som utgangspunkt, og dette gjenspeiles i vurderingens tematiske oppbygning. Hvert hovedpunkt gir en kortfattet status for trusselsituasjonen slik den framstår i januar 2005, samt en vurdering av forventet utvikling med tidshorisont på om lag ett år. Dette viser dermed også de generelle prioriteringene for PST i 2005.

2. Internasjonal terrorisme

Terrorangrepet i Madrid 11. mars 2004, som drepte 190 personer og skadet omlag 1800, viste at også europeiske land er mål for internasjonal terrorisme. Som følge av effektive, forebyggende metoder og et meget bredt internasjonalt sikkerhetssamarbeid, har imidlertid en rekke planlagte terroraksjoner i Europa blitt avverget det siste året. Det er først og fremst grupper med en ekstrem islamistisk ideologi som har stått bak de gjennomførte eller planlagte aksjonene, og disse miljøene utgjør for tiden den største trusselen mot vestlige land og interesser.

Også norske interesser er på ulike måter berørt av internasjonal terrorisme. Truslene fra al-Qaidas nestleder Ayman al-Zawahiri i mai 2003 og oktober 2004 rettet seg direkte mot Norge og norske interesser i utlandet. Norske interesser vil derfor bli oppfattet som legitime mål av ekstreme islamister. Flere norske ambassader har de to siste årene vært midlertidig stengt etter terrortrusler.

Ettersom Norge allerede er truet av al-Qaida ved to anledninger, og Norge fortsatt deltar internasjonalt i kampen mot terrorisme, kan PST ikke utelukke at det vil komme nye alvorlige trusler mot Norge i 2005. Også her i landet er det personer som støtter terroristers bruk av vold og som sympatiserer med ekstreme islamistiske grupper. Det er også sannsynlig at personer i Norge har bidratt til finansiering av, eller annen form for støtte til slike grupper. En annen stor utfordring knyttet til forebyggende kontraterrorarbeid er de mange asylsøkere som ankommer landet uten identitetspapirer, så vel som personer med ukjent identitet som oppholder seg ulovlig i Norge.

3. Politisk ekstremisme

Med politisk ekstremisme menes aksept for og bruk av vold som middel til å oppnå politiske mål. I Norge eksisterer flere ekstreme grupper som bruker, truer eller støtter bruk av politisk motivert vold og sabotasje. Dette gjelder blant annet høyreekstreme organisasjoner, radikale dyrevernsgrupper, samt enkelte autonome grupper med en antifascistisk, anarkistisk eller antikapitalistisk ideologi.

I 2005 vil enkelte høyreekstreme grupperinger trolig opprettholde et aktivt rekrutteringsarbeid. I tillegg til propaganda og annen informasjon på Internett, vil fysiske aktiviteter som opplæring i kampsport bidra til å trekke personer til disse organisasjonene. I 2005 forventes dessuten nye konfrontasjoner mellom høyreekstreme og autonome grupperinger. De autonome gruppene vil også representere en voldstrussel i forbindelse med demonstrasjoner eller andre former for aksjoner. Videre kan det ikke utelukkes at radikale dyrevernere vil forsøke å gjennomføre nye sabotasjeaksjoner mot pelsdyr- og forsøksdyrindustrien.

Medlemmer av Kongefamilien, Regjeringen og Stortinget, samt andre myndighetspersoner, utsettes i varierende grad for trusler, sterke meningsytringer og plagsom adferd. Medlemmer av Kongefamilien er særlig utsatt for trusler fra personer med alvorlige psykiske lidelser. Andre myndighetspersoner er som oftest utsatt for trusler eller sterke meningsytringer av mer saksrelatert og tidsbegrenset karakter. I tillegg til myndighetspersoner kan også tilfeldige personer bli utsatt for vold fra trusselutøvere som ønsker å ramme det norske samfunnet. I 2004 var det flere alvorlige hendelser der tilfeldige personer ble drept eller skadet av traumatiserte asylsøkere med alvorlige psykiske lidelser. Akutte endringer i sykdomsbildet for hos personer med alvorlige psykiske lidelser kan raskt få betydning for farligheten og handlingsdyktigheten til disse personene, også uten at det foreligger noe varsel i form av trusler eller medisinske observasjoner. Det er derfor sannsynlig at liknende hendelser vil kunne skje

på nytt

4. Etterretningsvirksomhet

Flere stater utfører etterretningsvirksomhet i og mot Norge. Målet for den ulovlige etterretningsvirksomheten er innhenting av informasjon som ikke er åpent tilgjengelig eller som på en eller annen måte er beskyttet. Etterretningsoffiserer forsøker også å påvirke premissleverandører og enkeltpersoner i de politiske beslutningsprosessene. Mens kompromittering av skjermingsverdig informasjon kan være straffbar i henhold til norsk lov, er det nyttiggjøringen av denne informasjonen som vil være utslagsgivende med tanke på skadevirkninger for Norge og norske interesser.

I tillegg til etterretning mot og påvirkning av det politiske miljøet, foregår det også etterretning mot deler av næringslivet. For norske bedrifter vil slik etterretningsvirksomhet kunne føre til svekket konkurransevne, reduserte markedsandeler og dermed tap av inntekter og arbeidsplasser. Etterretningsvirksomhet kan også føre til kompromittering av militær og annen sensitiv informasjon. Dette kan bidra til å svekke eller vanskeliggjøre eventuelle militære operasjoner hjemme og ute, og kan i verste fall sette norsk personell i fare.

Det forventes at utenlandske etterretningstjenester også i 2005 vil forsøke å verve nordmenn med tilgang til sensitiv og skjermingsverdig informasjon. Dessuten vil Stortingsvalget og eventuelle regjeringsskifter høsten 2005 sannsynligvis føre til ytterligere etterretningsaktiviteter mot de politiske miljøene. Videre vil enkelte stater fortsette kartleggingen av egne eller andre lands borgere som oppholder seg i Norge (flyktingespionasje).

5. Spredning av masseødeleggelsesvåpen

Spredning av CBRN-midler har stor sikkerhetspolitisk betydning. Enkelte stater bruker store ressurser på å anskaffe teknologi og viten for å utvikle CBRN-våpen. Betydningen og omfanget av denne aktiviteten ble synliggjort ved avsløringen av et nettverk med utspring fra Pakistan som solgte teknologi og utstyr til Nord-Korea, Iran og Libya. Også norske firmaer, bedrifter og kunnskapsinstitusjoner kan være mål for slik anskaffelsesvirksomhet. Metodene som brukes er ofte vanskelig å avdekke. I tillegg kan eksportører av varer og teknologi ha liten kunnskap og bevissthet om spredningsfaren. Dette kan føre til at produkter blir eksportert og brukt til våpenformål uten at eksportøren er klar over det. Enkelte land er også mistenkt for å forsøke å plassere personer i CBRN-relevante studier ved andre lands forsknings- og utdanningsinstitusjoner.